

De schoolmeesters van Hemelum Oldeferd en Noordwolde in de loop der tijden.

1. Hemelum^a

In 1585 was Sible Harings hier schoolmeester.^b Volgens het Ordonnantieboek was hij tot ca. aug. 1596 schoolmeester te Hemelum. Hij werd uit de kloostergoederen betaald. In 1599 werd hij predikant te Oudemirdum. In 1596/97 was Robert van Boijes hier als schoolmeester en in 1598 was hij te Balk. In mei 1597 kwam Wibrandt Regneri of W. Reijners als schoolmeester te Hemelum.^c Hij was hier in aug. 1601 nog.

In aug. 1604 was Wolter Henricx schoolmeester. Soms werd hij Gualterus Henrici genoemd. Hij was hier nog in okt. 1606. In febr. 1607 was mr. Egbert Seerps hier als schoolmeester.^d In febr. 1612 was hij hier nog; hij is hier waarschijnlijk tot juli 1622 gebleven. (Aucke Gerbens was in 1619 dorprechter te Hemelum.)

In nov. 1622 was Nicolaes Polman schoolmeester te Hemelum. Vermoedelijk was hij hier tijdelijk benoemd, want in febr. 1623 kwam hier mr. Haringh Sijuerdts als schooldienaar.^e Hij stond hier tot in 1629, toen is hij blijikbaar overleden.

In 1629 kwam mr. Tonis Rinses als schoolmeester. Hij was hier in 1643 nog, maar in febr. 1644 was sprake van zijn weduwe. Omstreeks febr. 1644 werd Doijtien Thonis schoolmeester te Hemelum.^f Hij was er in aug. 1645 nog; hij heette toen Goittien Thonisz. Hij was hier in ieder geval tot mei 1646.

Op 19 april 1647 zijn te St. Nicolaasga getrouwd: Sijtse Jans, schooldienaar te Hemelum en Maei Feytes van Tjerkgaast. Hij was hier al in 1646 en heette toen Sijtse Jans Bonger. Hij kreeg van de Staten 112 c.g. per jaar. Hij was hier in mei 1652 nog. In mei 1653 is er sprake van de erven van Sijtse Jans. In mei 1655 was Lieuwe Beernts schooldienaar te Hemelum.^g Het jaarlijks traktement van de Staten bedroeg nog steeds 112 c.g. Hij was hier in mei 1660 nog en in ieder geval tot juli 1664. In sept. 1665 werd te Sneek het huwelijk aangegeven van Marten Jacobs schooldienaar te Hemelum, en Ulck Dircks van Alten te Sneek.^h Hij was hier sedert juli 1664.ⁱ Hij was hier nog in mei 1668 en in okt. 1676 nog steeds.

In nov. 1678 was Jelle Foockles schooldienaar te Hemelum.^j Hij ontving een jaarlijks traktement van 112 gulden van de Staten. Hij was hier in april 1681 nog. De schoolmeesters van Hemelum zijn lastig te volgen, daar in de Ordonnantieboeken niet altijd de naam van de school vermeld wordt. Omstreeks april 1681 kwam evenwel Jelle Jansz. Brongersma, die in okt. 1681 een bedrag van 56 c.g. als half jaartraktement. In dec. 1683 trouwden: mr. Jelle Jans

-
- a Tot het dorp Hemelum behoorden vroeger ook de dorpen Mirns en Bakhuizen.
b J. Reitsma, *Oostergo. Register van geestelijke opkomsten* (Leeuwarden, 1888), p. 175.
c Ordonnantieboek Rijksarchief Leeuwarden
d Ordonnantieboek
e Ordonnantieboek
f Ordonnantieboek
g Ordonnantieboek
h Trouwboek Sneek
i Ordonnantieboek
j Ordonnantieboek

Brongersma, schoolmeester te Hemelum en Grietie Jacobs Hanink uit Dokkum.^a Hij was er in 1684 nog, in april 1691 en in nov. 1694, maar in april 1695 was er sprake van zijn weduwe. In mei 1695 kwam mr. Roelof Cornelius Oostervelt als schoolmeester te Hemelum.^b Hij was afkomstig van Tjerkgaast. Het jaarsalaris bedroeg steeds 112 c.g. van de Staten. Zijn zoon Cornelis is gedoopt op 26 dec. 1698 en zijn zoon Otte op 23 sept. 1708. Tot mei 1725 heeft hij de toelage van de Staten genoten.

Op 10 aug. 1725 kwam de attestatie uit Oudemirdum binnen van Cornelis Roelofs, schoolmeester. Hij was hier in mei 1725 in functie getreden tegen een jaarlijks traktement van 112 gulden. Hij trouwde te Hemelum op 19 jan. 1727 met Grietje Minnes en op 19 nov. 1727 werd hun zoon Roelof geboren. Op 20 febr. 1728 werd Grietje Minnes aangenomen als lidmaat van de Kerk. Op 27 maart 1735 werd hun tweeling Otte en Wypk gedoopt, die beiden echter spoedig overleden zijn. Op 6 dec. 1737 werd hun dochter Aafke geboren en op 17 april 1739 werd hun zoon Minne gedoopt, die echter korte tijd later overleed. Op 13 maart 1743 kregen zij weer een dochter, Wipk, en op 19 juni 1746 werd hun zoon Minne gedoopt. Cornelis Roelofs werd hier nog als schooldienaar genoemd in aug. 1733, in nov. 1741 en ook nog in 1762.^c Het traktement was onveranderlijk 112 c.g. per jaar. In 1750 was hij al dorprechter en in de jaren na 1763 was hij ook nog kerkvoogd. Hij is tot zijn dood - in 1775- schoolmeester geweest.

In mei 1775 werd Julius de Buhr hier schoolmeester; het salaris was nog steeds 112 gulden per jaar. Op 12 febr. 1777 werd geboren, Grietje, dochter van Julius de Buhr en Trijntje Jacobs, echtelieden te Hemelum, en op 20 dec. 1778 hun dochter Margaretha. In mei 1781 werd hij schoolmeester te Molkwerum; in 1783 was hij schoolmeester in Langweer.

In mei 1781 werd Andries Kleinkoff schoolmeester te Hemelum.^d Op 26 sept. 1782 werd geboren Hendrikus, zoon van Andries Kleinkoff en Mary Dries, echtelieden te Hemelum. De schoolmeester ontving jaarlijks 112 gulden traktement van de Staten, tot nov. 1785. (In mei 1783 vertrok de schoolmeester Koene Andries vanuit Hemelum naar Molkwerum; in 1781 was hij in Scherpenzeel geweest.)

In nov. 1785 kwam Doede Simonides als schoolmeester en dorprechter. Op 5 april 1787 werd geboren Beitje, dochter van Doede Simonides en Sijske Martens echtelieden te Hemelum. Op 19 okt. 1788 kregen zij een zoon, Marten. Doede Simonides vertrok vóór maart 1790, toen hij te Warns als schoolmeester stond. Weer later was hij te Hindeloopen.

Van mei 1790 tot mei 1791 was Dirk A. Campen hier als schoolmeester. Op 8 juli 1790 werd Auke geboren, zoon van Dirk van Campen en Trijntje Joukes, echtelieden te Hemelum, en op 18 juni 1791 werd hun zoon Jouke geboren. Van mei 1791 tot nov. 1795 was Hermanus van Campen hier. Op 20 okt. 1792 werd Bauckjen geboren, dochter van Hermanus van Campen en Wies Sietjes Mink, echtelieden te Hemelum. Op 11 jan. 1794 werd hun dochter Sietje geboren.

Sedert nov. 1795 was Lieuwe Sijmens hier als schoolmeester met een jaarlijks traktement van 112 gulden van de Staten.^e Hij woonde hier reeds op 12 sept. 1794, toen werd namelijk Aaf geboren, dochter van Lieuwe Simons en Tjitske Geerts, echtelieden te Hemelum. Op 14 mei

-
- a Trouwboek Joure
 - b Ordonnantieboek
 - c Ledenlijst van de Kerk; samen met zijn vrouw.
 - d Ordonnantieboek
 - e Ordonnantieboek

1797 werd hun dochter Tjitske geboren en op 29 april 1799 hun zoon Sijmen. Op 30 juli 1803 kregen zij opnieuw een dochter met de naam Tjitske; waarschijnlijk was hun tweede dochter ondertussen overleden. In 1793 werd hij ook genoemd als dorprechter. Het traktement bedroeg in 1804 *f* 186 per jaar. Op 1 juni 1805 was Lieuwe Sijmons, schoolmeester en koopman in schapen te Hemelum, 43 jaar oud.^a Hij kwam hier voor tot in 1807.

(Vermoedelijk is er in 1796 tijdelijke een andere schoolmeester geweest: op 22 okt. 1796 was Jelke Pieters van Eyck, de onlangs (na 24 sept.) aangestelde schoolmeester te Hemelum. Op 10 dec. 1796 werd Jentje geboren, zoon van Jelke Pieters van Eick en Rigtje Pieters, echtelieden te Hemelum.)

In 1807 werd de school provisioneel waargenomen door Jurjen Everts die in 1808 naar Oudemirdum is vertrokken. In 1808 kwam Everen Sijbrens Woudstra, 2e rang, uit Offingawier. In 1810 bedroeg het traktement *f* 270. Hij heeft hier gestaan tot in 1815, waarna hij is vertrokken naar Warns. In 1815 werd hier Eile Gerrits de Vries, 3e rang, provisioneel aangesteld als schoolmeester. Hij was tevens koster en voorzanger. Op 11 nov. 1817 kreeg hij een vaste aanstelling. Hij is gestorven in 1825. In datzelfde jaar kwam Jolle Gerrits de Vries, eveneens 3e rang, provisioneel; hij was een broer van de vorige meester. Zijn traktement bestond uit: *f* 112 van het rijk, *f* 50 van de grietenij en tevens de schoolpenningen van ca. 50 leerlingen à *f* 3 per jaar. Op 15 febr. 1828 kreeg hij een vaste aanstelling. In 1829 trad hij in het huwelijk met J.B. de Jong. In 1829 werd hier een nieuwe school gebouwd. Op 1 juli 1833 vertrok hij naar Tjerkwerd.

Op 1 okt. 1833 kwam zijn opvolger Gatze Kuipers, 2e rang, uit Nijega (HO). Hij vertrok op 1 okt. 1836 naar Wons. In 1836 werd Sijbe Everens Woudstra, 3e rang, provisioneel benoemd. Hij kreeg zijn vaste aanstelling in de zomer van 1837. Hij is reeds in het voorjaar van 1841 overleden. Op 19 juli 1841 kwam Sicco Gerlisma, 2e rang. Hij trouwde op 16 okt. 1842 met Jenk Abes Kat van Hindeloopen. Zijn traktement bestond uit: *f* 112 van het rijk, *f* 58 van de grietenij, *f* 12 voor het klokluiden, *f* 20 als organist, de schoolpenningen van ca. 30 leerlingen en een woning. In 1867 kwam er een nieuwe school. Op 3 sept. 1869 hertrouwde hij met T.H. Bruinsma uit Warns. Hij is begin 1870 overleden. Op 16 april 1870 werd Sijbren Terpstra uit Oldelamer benoemd, die in 1872 of 1873 naar Heerenveen (Schot.) vertrok. In 1873 werd hij opgevolgd door G. Stüvel Azn, die op 16 okt. 1877 naar Workum vertrok.

Op 1 jan. 1878 kwam Jelmer K. de Jong, die in 1885 naar Appelscha-boven vertrok. Eind 1885 werd M. Schilstra, onderwijzer te Tjerkwerd, benoemd. Hij vertrok in 1889 naar Wijckel. In 1889 kwam S. Boersma, die in 1893 naar Wartena ging. In 1893 werd A.H. Karssiens hoofd van deze school. In 1898 vertrok hij naar Joure, school II. In 1898 kwam F. Braaksma; in 1902 werd hij opgevolgd door W. Struikmans, die in 1920 naar Warns vertrok. In 1920 werd K. Boersma benoemd, die in 1923 naar Haskerdijken ging. Hij werd toen in Hemelum opgevolgd door Harmen Hiemstra, die in 1926 naar Nederlands Oost-Indië ging. In 1926 werd T. de Vries benoemd; op 1 sept. 1929 werd hij hoofd van de school te Nijega (Sm.).

In 1929 kwam R. Teunissen, onderwijzer te Drachten, als hoofd van deze school te Hemelum. Op 6 sept. 1933 besloot de gemeenteraad de school met ingang van 1 jan. 1934 op te heffen. Dit besluit werd goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten van Friesland. R. Teunissen werd toen hoofd van de school te Jonkersland.

a Criminele Processtukken, port. 434

Bijzonder onderwijs

Op 1 okt. 1901 werd hier een bijzondere (christelijk nationaal) school geopend met als eerste hoofd K.M. Bouma, geboren op 11 febr. 1870. Daarvoor was hij onderwijzer te Gauw, Zwartsluis en Spijk (Gr.) geweest. In 1909 kwam er een tweede lokaal. De heer Bouma ging op 11 febr. 1935 met pensioen. Hij werd toen opgevolgd door K. van Marrum uit Kollumerpomp. Hij was hier in 1941 nog. In 1946 werd M. Holwerda hoofd van deze school. Hij werd in 1950 onderwijzer aan de ULO te Dokkum. In 1950 kwam B.M. Tamminga, onderwijzer te Marrum. In 1955 werd hij opgevolgd door H. Talstra, onderwijzer te Oenkerk.

2. Koudum.

Op 14 sept. 1591 werd Henrick Meinnerts Raedt hier gekozen tot schooldienaar. Hij is na 1594 vertrokken. Marten Willems, schoolmeester, was hier op 12 juli 1605 getuige bij een testament.^a In aug. 1606 was hij hier nog als schoolmeester. Op 9 aug. 1607 trouwde Nicolaj Riolo, schoolmeester te Koudum, met Hester Claesdr. Hij is na 1609 vertrokken. In 1613 was hier mr. Aebert als schoolmeester. In 1614 werd mr. Jasper Lambertsz van Koudum naar Franeker beroepen als schoolmeester en organist. Hij was in Koudum ook schoolmeester en organist geweest. In 1617 was Jan Pieters hier schoolmeester. (In 1628 was er sprake van Anna, de huisvrouw van mr. Nanne; in 1637 werd zij genoemd als zijn weduwe. Het is de vraag of hij hier ook schoolmeester was.)

Op 29 okt. 1624 was Balthazar Hoffman, "schooldienaar te Coudum", getuige bij een testament.^b Op 1 mei 1633 werd hij ook genoemd; op 20 dec. 1634 heette hij mr. Balthazar Lourens Hoffman; zijn vrouw was Tiet Jans en op 14 juni 1637 was hij ook nog in het dorp.^c Hij werd ook wel mr. Baltus of Balthes Hoffman genoemd. In 1638 was hij hier nog en op 13 aug. 1661 was hij getuige bij een testament.^d (Omstreeks 1650 was hier sprake van een rector: de Staten van Friesland gaven de kerkvoogden van Koudum 250 c.g. als traktement voor hun rector en organist. In 1648 werd mr. Claes Sijtjes aangenomen als lidmaat; hij was waarschijnlijk chirurgijn. In 1660 en 1665 kwam hij hier nog voor met zijn vrouw Hijlck Annesdr.)

Op 24 jan. 1669 trouwde Jelte Epesz, schooldienaar in Koudum, met Barber Lambertsz. Hij was hier in 1680 nog. Sedert juli 1685 was Douwe Olpherts schoolmeester in Koudum. Hij was tevens dorprechter. Op 31 okt. 1702 was hij ziek en in nov. is hij overleden.^e In 1703 was hier mr. Heije Wouters als schoolmeester. Hij kwam van Hindeloopen (in 1697 was hij daar) en zijn vrouw heette Repk Dirks. Hij werd in mei 1715 schoolmeester te Hindeloopen. In aug. 1715 kwam mr. Sijbe Pieters van Midlum als schoolmeester uit Warns. Zijn vrouw heette toen Antje Jochums; op 18 nov. 1736 hertrouwde hij met Antje Harmens uit Leeuwarden. Op de 13 maart 1749 was hij nog als schoolmeester en dorprechter; hij was toen 61 jaar.^f Ook in mei 1754 was hij hier nog in functie; het traktement was toen 175 gulden per

a EEE 1, fol. 212°

b Hof EEE 1

c Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 1

d Workum W 3, fol. 195 (1638) en EEE 2, fol. 329°.

e Civiele processtukken, port. 69 no. 19

f Criminele processtukken, port. 137

jaar. Korte tijd later is hij overleden, want in nov. 1754 ontving Harmen Sijbes van Midlum nog 65 gulden aan traktement van kerk- en schooldienst van zijn vader.

Van nov. 1754 tot mei 1763 was de organist Aucke H. van Campen tevens schoolmeester. Zijn salaris als organist van 200 gulden bedroeg in die jaren 250 gulden; hij ontving dus 50 gulden voor het schoolmeesterschap. In april 1791 was Aucke van Campen dorprechter te Koudum en "gezworen clerq ter secretarie"; hij was tevens timmerman.^a Hij bleef organist, repareerde het orgel ook en sedert 1777 "stelde" (stemde) hij het orgel jaarlijks voor f 6. Hij had een zoon Hermannus van Campen die het kerkhof schoonmaakte en andere karweitjes verrichtte. Ook is hier deze jaren omstreeks 1794 een weduwe Jan Harmens, die de kerk schoonhield.

In mei 1763 werd Harmen Sijbes van Midlum, zoon van de eerdere schoolmeester Sijbe Pieters van Midlum, aangesteld als schoolmeester te Koudum tegen een traktement van 175 gulden per jaar. Harmen Sijbes van Midlum was te Koudum geboren op 4 okt. 1739. In 1766 was Dirkje Tjerks zijn vrouw. In mei 1788 deed hij wegens bestuurlijke beslommingen afstand van zijn ambt als schoolmeester: in 1779 was hij ontvanger van de florenen en 1781 was hij bijzitter van de grietenijraad. Deze beide functies vervulde hij in nov. 1787 nog. Hij werd vóór sept. 1788 grietman van Hemelumer Oldeferd c.a. In febr. 1795 werd hij met zijn andere friese collega's afgezet, doch hij verscheen in 1804 weer in het gemeentebestuur; ook in 1806 was hij nog in functie. Hij is op 21 mei 1809 te Koudum overleden.

Zijn zoon Siebe H. van Midlum volgde hem in mei 1788 op als schoolmeester tegen een traktement van 175 gulden per jaar. Hij was tevens generaal collecteur en op 25 april 1788 werd hij verkozen tot dorprechter.^b In mei 1790 legde hij zijn ambt als schoolmeester neer. Sedertdien was hij tot 1795 secretaris van de grietenij. Hij was gevlucht omdat bleek dat hij als collecteur het land bestolen had.^c Nadien trachtte hij op een andere wijze in zijn levensonderhoud te voorzien:

“Alzo door tijdsomstandigheden is genoodzaakt geworden, thans bij dezen eenige middelen van bestaan te moeten zoeken; -zoo is het, dat den old secretaris S.H. van Midlum, thans op de hoek van de Vleeschmarkt te Leeuwarden woonagtig, zich door deezten ten vriendelijksten recommandeert, bij alle fatzoenlijke lieden alhier woonagtig, welke den bovengem. zouden willen vereeren om haare resp. kinderen grondig te laten onderwijzen in het Leezen, Schrijven en Reekenen, hetzij aan huis of bij bovengem.; recommandeert zig verder om alle stukken ten civielsten net en proper te copiëren.”^d

Ten tijde van de dood van zijn vader in 1809 was hij in het buitenland.^e

In mei 1790 werd de eerder genoemde Auke Harmens Kampen, sedert 1750 organist, opnieuw schoolmeester te Koudum. Zijn vrouw heette Zijtje Durks. Zijn traktement bestond uit f 200 als organist en f 175 voor de baan als schoolmeester. In 1791 was hij tevens dorprechter en "gezworen clerq ter secretarie". Volgens een akte in het Authorisatieboek van Hemelumer Oldeferd van 25 jan. 1796 werd hij ontslagen als schoolmeester. (Zie ook bijlage 1.) Hij bleef

-
- a Kerkvoogdijrekeningen 1772
 - b Authorisatieboek
 - c Aantekening van Sannes, waarschijnlijk uit Authorisatieboek
 - d Advertentie *Leeuwarder Courant* 4 jan. 1800.
 - e Authorisatieboek

organist tot 1803 voor *f* 200 per jaar, doch is vrij snel daarna overleden.

In mei 1796 werd Tije Tresling Thomaszoon schoolmeester te Koudum. Een maand later werd hij tevens genoemd als koster, voorzanger en 'instructeur der navigatie te Coudum'. Het traktement bedroeg *f* 175 per jaar; hij heeft nooit een rang behaald. In 1803 volgde hij Auke van Kampen op als organist. Hij trouwde hier op 12 nov. 1797 met Liesbeth Gerrits Lels van Koudum. Zijn traktement met emolumenten bedroeg in 1804 *f* 280 en in 1810 was dat opgelopen tot *f* 422. In 1817 was A.G. Wakkersma, 3e rang, hier als ondermeester. Tije Tresling stond hier tot aan zijn dood op 18 febr. 1818; hij was toen 44 jaar oud.

In 1818 werd J.H. Fortuin provisioneel aangesteld; datzelfde jaar vertrok hij naar Ferwoude. Hij werd in Koudum toen opgevolgd door Cornelis G. Kuipers, 2e rang, uit Ferwoude. Deze werd eerst provisioneel benoemd, maar op 9 nov. 1818 kreeg hij een vaste aanstelling. Zijn traktement bestond uit *f* 200, de schoolpenningen van ca. 80 leerlingen, een woning en nog *f* 33 als organist. In 1828 werd een nieuwe school gebouwd. Cornelis Kuipers is gestorven vóór 30 maart 1832.

Op 21 mei 1832 kwam Steffen Lamberts Brug, 2e rang, van Akkrum. Hij was gehuwd met Cornelia P. van der Meulen. Het traktement bedroeg in dat jaar: *f* 480 plus de schoolpenningen en een woning. Hij vertrok op 1 juli 1840 naar Harlingen. In 1840 kwam Petrus de Cock, 2e rang, provisioneel te Koudum. Hij was geboren op 26 april 1806 te Kollum. In 1837 was hij getrouwd met Jetske van der Brug. Op 22 sept. 1840 kreeg hij een vaste aanstelling. Hij is op 3 juni 1860 overleden; zijn weduwe overleed op 25 okt. 1864. In 1860 nam de hulponderwijzer Gerrit de Vries, geboren op 30 dec. 1837, de honneurs tijdelijk waar. Op 13 dec. 1860 werd Jan Hemsens uit Aalsum benoemd tot hoofd van deze school. In 1863 kwam Th.M. Bergsma van Nijehaske als hulponderwijzer. In 1888 was de benoeming van J. Nieuwenhuis als hoofd en in 1895 werd een nieuwe school gebouwd. In 1920 kwam Wietze W. Haringsma, die in 1924 hoofd van een school te Culemborg werd. Hij werd toen opgevolgd door W.Th. van der Meulen uit Molkwerum, die 1931 hoofd van de school in 't Zandt (Gr.) werd. Toen kwam J.F. Maij, onderwijzer te Drachten. In 1944 werd hij hoofd van school I te Sneek.

Op 1 sept. 1944 kwam Pieter van der Zwaag uit Warns. Hij ging op 1 nov. 1950 met pensioen en is vrij kort daarna te Leeuwarden overleden op 29 dec. 1950, oud 60 jaar. In 1950 werd J. Wijnstra, onderwijzer te Sneek, hoofd te Koudum. In 1952 werd de school verbouwd. In 1953 werd hij weer onderwijzer te Sneek. Zijn opvolger kwam in 1953: B.J. Fokkema, onderwijzer te Witmarsum.

Bijzonder onderwijs

Op 27 sept. 1858 werd in Koudum door leden van de christelijke afgescheiden gemeente een christelijke nationale school geopend. (Het was na Harlingen de tweede christelijke school in Friesland.) De leiding bij de oprichting had ds. Bijzitter, destijds christelijke afgescheiden predikant te Koudum. Het eerste hoofd werd toen G. Bos uit Steenwijk, die in nov. 1866 vertrok. In 1867 was J. de Vries hoofd van deze school. Sinds 1868, toen ook hervormde gezinnen hun kinderen naar deze school zonden, kwam ze tot bloei. Van 1868 tot 1869 was Joh. van der Valk hoofd; in 1869 werd hij opgevolgd door P.B. Ornée, die omstreeks 1873 naar Gaast vertrok.

In 1874 kwam Joh. Reijenga, die in 1885 naar Wouterswoude ging. In 1886 kwam B.R. Wijmenga van Tzum. In 1893 werd A.H. van Dijk hoofd van deze school. Op 1 maart 1933 ging hij met pensioen. Diezelfde dag trad zijn opvolger aan: Rinze Minne Minnema, van de

CVO-school te Beetsterzwaag. Hij werd in 1936 lid van de Provinciale Staten van Friesland. Op 16 juli 1937 is hij op 40-jarige leeftijd overleden; hij is in zijn geboorteplaats Burgum begraven. In 1937 kwam M. Rozendal van Tietjerk. Hij werd op 1 mei 1949 hoofd van de lagere landbouwschool te Workum. Op 1 juli 1949 werd hij als hoofd van deze school te Koudum opgevolgd door R. van der Veen uit Deinum.

In 1921 werd te Koudum een christelijke ULO-school geopend in hetzelfde gebouw van de lagere school. Het eerste hoofd van deze school was blijkbaar A.H. van Dijk, die ook de scepter zwaaide over de lagere school. Op 1 sept. 1925 kwam J. Pottjewijd uit Kapelle (Zuid-Beveland). Hij ging op 1 aug. 1941 met pensioen en werd toen opgevolgd door J. Slager, onderwijzer te Assen. In 1946 ging hij naar Sneek waar hij leraar werd aan de christelijke kweekschool. In 1946 kwam G. van Dijk, die omstreeks 1 maart in 1954 naar Harderwijk ging. Op 1 april 1954 kwam C.J. van Oostenrijk, onderwijzer te Voorburg.

3. Molkwerum

In maart 1591 werd Jacob de Herckel, schoolmeester van Balk, te Molkwerum beroepen en in mei 1591 kwam hij in functie.^a

In 1606 was Petrus Sixtinij "schooldienaer geweest zijnde te Molqueren".^b In de jaren 1616 en 1622 werd hij nog immer genoemd als voormalig schoolmeester van Molkwerum en ontving nog steeds de toelage van de Staten. In 1621 werd de schoolmeester Jelle Simons omschreven als zijnde oud en zwak.^c Op 22 dec. 1621 werd mr. Piecke Jacobs, schoolmeester te Gaast, beroepen te Molkwerum. Hij begon zijn arbeid in mei 1622.^d

Op 26 maart 1629 was Ruyrd Pieters Herbayus schooldienaar in Molkwerum.^e In 1640 was Jacob Cornelis hier als schoolmeester. Ook op 26 okt. 1641 en in febr. 1645 werd hij ook aangeduid als schoolmeester. Zijn vrouw heette Reynsk Lieuwes. Hij was hier in 1651 nog. In 1652 was Pijtter Willems hier en in sept. 1663 werd hij ook bepaaldelijk aangeduid als schoolmeester. Zijn vrouw heette Bauck Abes. Hij werd nogmaals genoemd in de jaren 1678, 1682-1683 en in de periode 1687-1693 en hij was tevens dorpschrijver.^f Op 19 dec. 1693 was Pieter Willems schooldienaar te Molkwerum getuige bij een testament.^g Tot mei 1695 was Pitter Willems hier als "scholmeister", tegen een traktement van f 80 per jaar.^h

In mei 1695 werd Claes Pijtters hier schoolmeester; hij was blijkbaar een zoon van de vorige schoolmeester. Het traktement bedroeg nog steeds f 80 per jaar. Hij was hier in 1708 nog, maar in 1709 werd 1 gulden 8 stuivers betaald voor het graf van meester Claas Pijters, terwijl aan Jan Abbes als erfgenaam van de overleden schoolmeester in 1710 nog een jaar achterstallig loon werd betaald over de periode 1 nov. 1708 tot 1 nov. 1709.

a Gemeente-archief Hemelumer Oldeferd en Noordwolde, no. 102

b Ordonnantieboek

c S. Cuperus, *Kerkelijk leven der Hervormden in Friesland* (Leeuwarden 1919-1920), II, p. 171

d Gemeente-archief Hemelumer Oldeferd en Noordwolde, no. 104

e Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 1

f Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 6, fol. 443, 773; P 7, fol. 74

g Hof EEE 6, fol. 408

h Kerkvoogdijrekeningen

In nov. 1709 werd Jappe Clasen hier schoolmeester. Hij ontving op 1 aug. 1710 voor het laatst traktement als kerk- en schooldienaar. In aug. 1710 werd mr. Jurjen Jans Ilpendam hier schoolmeester en kerkdienaar; het traktement was nog steeds *f* 80 per jaar. Hij trouwde hier op 15 juli 1714 met Marij Gerbrands. Hij was hier nog in mei 1718, doch in 1720 was hij inmiddels schoolmeester te Hindeloopen. (Vermoedelijk is hij in 1719 vertrokken, gezien een andere hand in het trouwboek.)

Op 2 okt. 1742 was Theunis Rinia hier schoolmeester en dorprechter. Hij was toen 45 jaar oud.^a In 1716 was hij schoolmeester te Oudega en Kolderwolde geweest. In 1749 was hij nog in Molkwerum.

In mei 1781 kwam hier J. de Buhr als schoolmeester uit Hemelum, tegen een traktement van *f* 100. Hij werd tevens kerkvoogd. Op 12 mei 1783 vertrok hij naar Langweer. In mei 1783 kwam Koene Andries uit Hemelum, tegen een salaris van *f* 100. Hij is waarschijnlijk overleden tussen mei en nov. 1784. In nov. 1786 ontving zijn weduwe nog een half jaar salaris zijnde *f* 50.

In mei 1784 kwam Marten Hayema als schoolmeester tegen een traktement van *f* 100 per jaar. Hij werd op 25 april 1788 ook tot dorprechter benoemd.^b Tot nov. 1786 was hij in functie als schoolmeester. Hij werd toen opgevolgd door Douwe Fekkes Renja, die tevens ontvanger werd. Tot mei 1788 was hij hier als schoolmeester; toen kwam M. Hayema weer in functie. Het traktement bedroeg nog steeds *f* 100 per jaar. In 1795/96 was Douwe Fekkes Renja ontvanger voor Warns en Scharl en Molkwerum.

In maart 1796 was Marten Hayema nog schoolmeester te Molkwerum. Hij weigerde toen de "Verklaaring" te tekenen. Daarom verscheen in juli 1796 een oproep in de *Leeuwarder Courant* om sollicitanten voor de vacante school te Molkwerum; gevraagd werd een schoolmeester en voorzanger.

In jan. 1797 was Cornelis Wilhelm Schultze, 3e rang en geboren in 1769, hoofd van deze school. Zijn vrouw heette Sjoeck Gerrits. Zijn traktement bedroeg in 1804 *f* 162 en in 1810 was het *f* 238. Hij ging begin 1839 met pensioen en leefde nog in 1850.

Op 6 mei 1839 kwam Harmen D. Jonkers, 3e rang. Zijn traktement bestond uit *f* 146 van de grietenij, de schoolpenningen van ca. 40 leerlingen, plus *f* 14 als koster en voorzanger en een vrije woning. In 1841 kwam er een nieuwe school; de aanbesteding vond plaats op 19 april 1841 en behelsde het afbreken van het oude schoolgebouw en de bouw van een nieuwe school. Harmen Jonkers vertrok in de zomer van 1841 naar Oldeholtspade.

Op 1 okt. 1841 kwam Anne Klazes Heeroma, 2e rang. Zijn vrouw Hendrikje Groenewoud overleed op 19 dec. 1862 op 43-jarige leeftijd. Hij kreeg op 1 mei 1866 eervol ontslag. Op 2 juli 1866 werd Pieter Germeraad, hulponderwijzer te Leeuwarden, benoemd. Het salaris was toen *f* 425 plus een woning.

In 1888 werd A. Alberda, onderwijzer te Oenkerk, benoemd als hoofd van deze school. In 1899 kwam hier een nieuw schoolgebouw. Hij vertrok in 1901 naar Rauwerd. In 1901 kwam A. Bijlsma, van het Heidenschap. Hij vertrok in 1913 naar Ysbrechtum. Toen kwam hier P.J. Braaksma, die op 16 nov. 1915 naar Stiensers Tichelwerk vertrok. In 1916 kwam H. Frankena, die op 1 april 1919 als onderwijzer naar Sneek vertrok. In 1919 kwam W.Th. van der Meulen, die in 1924 naar Koudum ging. In dat jaar werd de school te Molkwerum opgeheven.

a Criminele Processtukken, port. 116

b Authorisatieboek

Bijzonder onderwijs

Op 16 dec. 1915 werd te Molkwerum een bijzondere school voor christelijk onderwijs geopend in het lokaal van de nederlands hervormde gemeente. In 1916 werd een lokaal betrokken van de openbare school, die in z'n geheel werd aangekocht toen die in 1924 werd opgeheven.

Als eerste hoofd werd in dec. 1915 R. van Goor aangesteld. Op 18 mei 1916 werd Gerben Krol hoofd van deze school. Hij is gestorven op 2 juni 1952, oud 61 jaar. Op 1 febr. 1953 werd J.P. Lenstra, onderwijzer te Lollum, benoemd aan het hoofd van deze school te Molkwerum.

4. Nijega en Elahuizen

In 1580 moest Lubbertus Joannes, "ludimagister te Niega", vluchten.^a In 1657 was hier mr. Sijmen Heijns.^b Hij stond hier in 1673 nog. In nov. 1695 was Japick Lieuwes hier als schoolmeester. Hij vertrok in 1696 naar Warns.

Op 27 maart 1701 trouwde mr. Rienck Lieuwes Menalda met Griet Wighles. Hij werd op 15 juli 1716 omschreven als "schooldienaer tot Nyega en Elahuysen".^c Op 26 nov. 1718 was Rienck Menalda, schoolmeester en dorprechter te Nijega, 43 jaar oud.^d Hij hertrouwde op 15 maart 1744 met Trijntie Heijns. Hij was hier in 1745 nog.

Op 8 dec. 1748 zijn hier getrouwd Harmanus Gerben Boelsma, schoolmeester, en Grietje Johannes. Hij is gestorven op 10 febr. 1775 en in nov. 1786 is zij met attestatie naar Joure vertrokken.

Op 28 sept. 1777 trouwde Jacob Christiaan Borman, schoolmeester te Nijega en Elahuizen, met Janneke Goslings uit Balk. Zijn traktement bedroeg toen *f* 75 van de grietenij, *f* 17 van de kerk, de schoolpenningen en een vrije woning. Hij was geboren in 1747 en heeft geen rang behaald. Het traktement met emolumenten bedroeg in 1804 *f* 60 en in 1810 *f* 130. Hij is hier op 20 mei 1827 overleden; zijn vrouw Jannigje Goslings overleed op 13 dec. 1826.

Op 15 okt. 1827 kwam Gatze C. Kuijpers, 3e rang. Hij trouwde op 30 juli 1828 met T.B. de Jong. In 1829 werd een nieuwe school gebouwd. Meester Kuijpers vertrok op 1 okt. 1833 naar Hemelum.

Op 6 jan. 1834 kwam Nicolaas Daniël Kroeze, 2e rang en geboren omstreeks 1806, uit Goïngarijp. Hij is op 16 febr. 1839 vertrokken naar Hindeloopen, waar hij in (juni) 1828 al ondermeester geweest was. Op 21 mei 1839 kwam Egbert de Vries, ondermeester te Sneek. Hij was op 16 mei 1839 getrouwd met Ymkje Wouda. In 1866 kwam er een nieuw schoolgebouw. Met ingang van 1 mei 1880 ging hij met pensioen; hij was toen 67 jaar oud. Op 5 juli 1880 kwam Theodorus Martinus Laurman, onderwijzer te Oudkerk. In 1896 werd een nieuwe school gebouwd. Eind 1917 of begin 1918 ging hij met pensioen. In 1918 kwam R. Dijkstra als zijn opvolger. Hij stond hier tot 1921, toen de school werd opgeheven.

Bijzonder onderwijs

-
- a Conscriptio Exulum
 - b Lidmatenregister
 - c Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P1, fol. 332°
 - d Criminele Processtukken, port 52

In 1917 werd te Nijega nog een bijzondere school gesticht, met als eerste hoofd P. Brouwer. Hij is op 1 jan. 1930 naar Neede vertrokken en werd toen opgevolgd door E. de Groot, onderwijzer te Wouterswoude. In 1952 werd S.T. Hofstra hoofd van deze school.

5. Heidenschap onder Nijega

Hier werd in 1882 een openbare school gesticht met als hoofd B. de Jong. In 1884 kwam H. Gorter, die in 1899 naar Warns vertrok. Hij werd in dat jaar opgevolgd door A. Bijlsma, die in 1901 werd overgeplaatst naar Molkwerum. In 1901 kwam B. Kouwenhoven en in 1903 trad L.A. de Vries aan als hoofd van deze school. Hij stond hier tot 1909, toen de school werd opgeheven.

In 1912 werd te Heidenschap een christelijke school gesticht met als eerste hoofd S. Kroese. Deze school schijnt in 1921 weer te zijn opgeheven.

6. Oudega en Kolderwolde

In april 1610 was mr. Theodorus Schoeringa schoolmeester te Oudega; hij werd ook wel Theodorus van Scharen genoemd.^a Op 12 okt. 1635 was Heijn Sijmens schooldienaar te Kolderwolde en Oudega.^b Op 26 febr. 1692 was mr. Jelle Gatses Posthuma, schoolmeester en subst. dorprechter, waarschijnlijk te Oudega.^c Op 18 maart 1694 zijn hier getrouwd: mr. Hendrik Alberts Koelman en Bregt Paulisdr. uit Scharl. Hij was schoolmeester en dorprechter. Op 15 mei 1714 was Theunis Rinia schooldienaar te Oudega en Kolderwolde.^d Op 15 juni 1716 was hij hier nog steeds.^e

In mei 1725 was mr. Claes Koiijker hier schoolmeester; hij was gehuwd met Bauck Uijlkesdr. In sept. 1729 waren hier mr. Johannes Meinardi, schooldienaar, en Murkjen Henderiks zijn vrouw. Hij was hier in 1741 nog.

Op 26 jan. 1757 was Lieuwe Bleeksma dorprechter en schoolmeester te Oudega; hij was toen 37 jaar oud.^f In juni 1788 werd hij nog steeds genoemd als schoolmeester te Oudega.^g In 1795/96 was hij collecteur; in maart 1796 dorprechter en schoolmeester. Hij was dat ook nog in sept. 1799 en in juni 1800. Voor het laatst werd L. Bleeksma op 24 jan. 1801 als zijnde schoolmeester omschreven. In 1801 was de school vacant. Er was toen geen salaris, ook geen vrije woning, slechts een een jaarlijks schoolgeld van *f* 4.50 per kind. Er waren toen 12 à 14 leerlingen.

Simon L. Bleeksma werd in okt. 1801 provisioneel aangesteld in de plaats van zijn vader. Sedert 1796 was hij reeds dorprechter te Oudega en Kolderwolde. In juli 1802 kreeg hij een vaste aanstelling. Simon Bleeksma werd geboren in 1747 en heeft nooit enige rang behaald.

a Cuperus, *Kerkelijk leven*, I, p. 70; II, p. 182

b Testamenten EEE 3, fol. 463

c Hemelumer Oldeferd en Noordwolde K 1, fol. 80

d Civiele Processtukken, port. 247 no. 6, waarin een verklaring van zijn doop op 13 okt. 1695

e Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 7, fol. 333

f Criminele Sent., port. 160

g Trouwboek Hommerts

Het traktement bedroeg in 1804 f 36; in 1810 was het verhoogd tot f 199. Simon Bleeksma stond hier tot 1810.

In mei 1811 werd Evert Arends Wuring, 3e rang, provisioneel benoemd en op 24 dec. 1817 kreeg hij een vaste aanstelling. Hij trouwde in 1813 met Christiana Wilhelmina Borman, die op 7 juni 1835, oud 47 jaar, is overleden. Het traktement was f 130, plus de schoolgelden van ca. 60 leerlingen à 15 stuivers per kind per kwartaal en een vrije woning. Op 17 mei 1861 werd zijn 50-jarig jubileum herdacht. Hij kreeg op 15 mei 1862 eervol ontslag na 51-jarige dienst. Hij was toen 71 jaar oud.

Op 14 april 1863 werd Bauke H. Ferwerda uit Eernewoude benoemd. Het traktement bedroeg f 400 en een vrije woning. Hij verkreeg op 1 aug. 1868 eervol ontslag wegens vertrek naar Noord-Amerika. Hij werd daar onderwijzer in een kolonie van Friezen te Goshen (Indiana).^a Op 5 sept. 1868 werd S.G. Schippers, hulponderwijzer te Harlingen, benoemd als zijn opvolger. In 1904 kwam er een nieuwe school. In 1911 werd Hette Wassenaar hoofd van deze school. Hij ging in 1928, toen de school werd opgeheven, met pensioen. Op 3 juli 1950 is hij te Leeuwarden overleden, oud 84 jaar. Hij was sedert 2 maart 1944 weduwnaar van Sibbeltje Alberda.

Bijzonder onderwijs

Op 1 maart 1892 werd te Oudega een school voor christelijk nationaal onderwijs gesticht. Als hoofd werd toen C. Janse aangesteld. Hij was geboren in april 1862 en is gestorven op 12 mei 1908. In 1908 kwam J. van Tuijl als zijn opvolger. In 1915 werd W.P. Cnossen hoofd van deze school, die later naar Woerden vertrok. In 1922 werd een nieuwe school gebouwd. Cnossen werd opgevolgd door D. Veltman, die in 1942 nog aan het hoofd van deze school stond.

7. Warns en Scharl

In okt. 1597 was Jan Hendricx schoolmeester te Warns.^b

Van 1605 tot 1619 had de Classis Bolsward-Workum te kampen met de onzedelijke mr. Pijtter Rijuertsz, schoolmeester alhier.^c Deze Pijtter Rjuertsz kwam op 1 mei 1611 als schooldienaar te Warns voor.^d Ook is een schuldbekentenis van hem bewaard gebleven die hij ondertekend met "Petrus Ruardi, Ludimagister Warnsensis".^e Hij was hier ook nog in maart 1623, in sept. 1632 en in maart 1637.^f

In aug. 1661 was mr. Ruyrd Pieters schooldienaar te Warns.^g Waarschijnlijk was hij een zoon van Pijter Rijuertsz. Hij trouwde hier op 19 juli 1665 met Birde Jans en was toen nog steeds schoolmeester.

a Zie hierover Sjouke de Zee, *Mijn twadde Amerika-reis* (Heerenveen 1929), p. 25ⁱ.

b Ordonnantieboek

c Cuperus, *Kerkelijk leven*, II, p. 180-181

d Wonseradeel GG 3, fol. 94

e Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 2, fol. 135, 1 mei 1626; geregistreerd okt. 1639

f Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P1

g Authorisatieboek Doniawerstal

Op 14 maart 1676 trouwde mr. Baucke Ruerts, schooldienaar te Warns, met Riemck Annes, eveneens uit Warns. Hij werd in de jaren 1681, 1686, 1687 en 1694 genoemd als dorprechter, schooldienaar en procureur postulant te Warns.^a

Op 5 juli 1696 trad Jacob Liewes Menalda schoolmeester te Warns in het huwelijk met Aat Sijmens uit Balk. Hij was in hetzelfde jaar uit Nijega gekomen en was in 1708 nog in Warns als schoolmeester. Op 27 okt. 1709 trouwde mr. Elias Tijlis, schoolmeester, met Ids Jelles. Hij was hier in 1710 nog, doch vertrok in 1711 naar Joure. In 1712 was hier mr. Sijbe P. van Midlum; hij vertrok in 1715 naar Koudum.

Op 24 juni 1716 was Simke Gerrijts Muselaar schooldienaar te Warns en Scharl.^b Scharl had toen geen afzonderlijke schoolmeester meer. Op 19 dec. 1717 is Simke G. Muiselaar getrouwd met Rink Emkes, eveneens uit Warns. Hij was hier in 1749 nog schoolmeester. In aug. 1751 was Geert Annes hier als schoolmeester.^c Hij was hier op 9 okt. 1780 getuige bij een testament.^d Hij ontving in dat jaar 107 gulden en 19 stuivers voor 1 jaar traktement en onderhoud van het kerkhof. Hij was ook dorprechter. Hij ontving in sept. 1789 nog zelf zijn traktement van afgelopen juli, maar in nov. 1789 ontvingen zijn nagelaten kinderen het traktement.

Op 11 jan. 1790 werd de nieuwe "schoolbedienaar" gestemd, nadat Klaas Geerts provisioneel de school bediend had tot Lichtmis 1790. In febr. 1790 kwam hier Doede Simonides uit Hemelum. Hij was sedert 1784 tevens "beëdigd clercq" bij het gerecht van Hemelumer Oldeferd en Noordwolde. Hij was ook collecteur (in 1789 reeds) en dorprechter te Warns en Scharl (in 1795 bijv.) en tevens was hij voorzanger en 'instructeur der navigatie' (maart 1796). Het traktement bedroeg ca. f 160. Zijn vrouw heette Sijtske Martens.

Op 11 dec. 1802 beklagde hij zich bij het gerecht van Hemelumer Oldeferd en Noordwolde, dat een zekere Klaas Geerts te Warns zangles gaf en zich aldus indrong in zijn "post".^e Deze Klaas Geerts was in 1789 mr. timmerman te Warns en was vermoedelijk dezelfde persoon, die in 1790 de school tijdelijk had waargenomen.^f De klacht zou onderzocht worden. Doede Simonides vertrok omstreeks juli 1806 naar Hindeloopen.

In 1806 werd Homme S. Lam provisioneel aangesteld. Zijn vrouw was Stijntje F. de Jong met wie hij op 17 jan. 1796 was getrouwd. In 1807 werd Albert Yges Ygens uit IJlst benoemd. Hij had de eerste rang. Het traktement bedroeg in 1806 f 163 plus de schoolpenningen en een vrije woning. Er kwam een nieuw schoolgebouw in 1807. Het inkomen in 1810 was f 481,50. Albert Ygens is in juni 1815 overleden.

Op 18 nov. 1815 kwam zijn opvolger Everen Sijbrens Woudstra, 2e rang, uit Hemelum. Het traktement bedroeg f 275 plus de schoolpenningen (60 leerlingen à f3) en een vrije woning. Hij herdacht in de herfst van 1854 zijn 50-jarige onderwijzersdienst in Friesland en kreeg eervol ontslag op 1 juli 1861, na een 57-jarige schooldienst. Hij was toen 76 jaar oud en ging

a Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 6, fol. 67, fol. 203, fol. 423, fol. 682.

b Hemelumer Oldeferd en Noordwolde P 7, fol. 333^v

c Hij was een schoonzoon van Simke Gerrits Muselaar; hij was getrouwd met Aaltje Simkes Muselaar. (Vriendelijke mededeling Peter Boersma, Santpoort-Zuid.)

d EEE 11, fol. 229

e Zie Authorisatieboek Hemelumer Oldeferd en Noordwolde I 1 op die datum; ook 25 sept. en 10 juli 1802.

f Deze Klaas Geerts was een zoon van Geert Annes. (Vriendelijke mededeling Peter Boersma, Santpoort-Zuid.)

toen in Benedenknijspe wonen.

In juni 1861 benoemde men als zijn opvolger T.D. van der Werf van Sijbrandaburen, die evenwel bedankte. Op 5 juli 1861 werd H.J. de Ruiter, hulponderwijzer te Kuinre, benoemd. Op 11 nov. 1869 kreeg hij bij raadsbesluit eervol ontslag. Op 18 dec. 1869 werd Roelof Vermeulen Hzn., hulponderwijzer te Leeuwarden, aangesteld als hoofd van deze school. In 1881 kwam S. van der Werff, die in 1892 naar Brantgum vertrok. Op 1 dec. 1892 kwam P. Outshoorn, die sedert 1884 onderwijzer te Dokkum was geweest. Hij vertrok op 1 juli 1899 naar Jorwerd. In 1899 kwam H. Gorter uit het Heidenschap als hoofd. In 1920 werd hij opgevolgd door Waling Struikmans van Hemelum. Hij kreeg in maart 1930 eervol ontslag om gezondheidsredenen. Hij is te Leeuwarden overleden op 24 febr. 1954, oud 81 jaar.

In 1930 werd K. Buringa uit Tirns hoofd van deze school. Hij vertrok op 1 mei 1935 naar Terband. Hij werd toen opgevolgd door P. van der Zwaag, wachtgelder uit Hijlaard, die tijdelijk in Dronrijp voor de klas stond. Op 1 sept. 1944 werd hij overgeplaatst naar Koudum. In 1944 kwam J. Schouwstra, onderwijzer te Oldeboorn. Hij werd op 1 jan. 1947 onderwijzer te Groningen.

Begin 1947 kwam R. Hartstra, onderwijzer te Rottevalle. Hij werd in jan. 1951 hoofd van een school te Enschede. Op 1 febr. 1951 werd H.E. Meijer, "Indisch onderwijzer", tijdelijk aangesteld. Omstreeks 1 nov. 1951 werd P. Mier, onderwijzer te Harlingen, hier benoemd als hoofd. Hij werd in 1955 leraar aan de LTS te Surhuisterveen. In 1955 werd H.R. Opdenberg, onderwijzer te Koekange, benoemd als hoofd van deze school te Warns.

Bijzonder onderwijs

Omstreeks 1 april 1905 werd te Warns een bijzondere, nederlands hervormde school geopend; er waren twee leslokalen met 46 leerlingen. Als eerste hoofd trad J.W. Buma aan, die later onderwijzer te Harlingen werd. In 1907 kwam B.S. Pijlgroms als hoofd en in 1909 werd er een derde lokaal toegevoegd. Op 1 juli 1912 kwam Lucas de Jong, die van 1908 tot 1912 onderwijzer te Koudum was geweest. Hij was te Amsterdam geboren op 24 maart 1885. In 1920 kwam er nog een vierde lokaal bij de school. Lucas de Jong ging op 1 jan. 1951 met pensioen. Zijn opvolger was toen K. Bakker, die op 1 aug. 1953 vertrok naar Teuge bij Apeldoorn. Op 1 sept. 1953 kwam zijn opvolger: E.H. Esmeijer, onderwijzer te Rotterdam.

8. Scharl

In febr. 1600 was Eelcke Sijuerts 'gewesene schoolmeester tot Scharl'.^a Ook in 1650 had Scharl een, niet nader genoemde, schoolmeester.^b In 1664 was hier Salingh Wopkes als schoolmeester. Hij trouwde te Warns op 1 jan. 1669 met Beyts Jans, beiden van Warns. Hij werd toen expliciet de schoolmeester van Scharl genoemd. Op 24 juni 1716 was Simke Gerrijts Muselaar, schooldienaar te Warns en Scharl.^c Sedertdien had Scharl niet langer meer een afzonderlijke schoolmeester.

Bijlage 1 Koudum

-
- a Ordonnantieboek
 - b Ordonnantieboek
 - c Hemelum Oldeferd en Noordwolde P 7, fol. 333

"Bij de althans praesente leeden van de Provis. Munic. van H.O.N. geleesen en geëxamineert zijnde een extract uit het Resolutieboek van de Repraesentanten van het Volk van Vriesland dd. 22 Jan. 1796, aan de Munic. toegezonden zijnde van volgenden inhoud:

"Is ter Verg. geleesen het Request van een aantal Leeden van het Exercitie Gen. en Burgersociëteit van Coudum, versoekende om reedenen in den Requeste aangehaald, dat de post van schoolmr. aldaar door een kundiger en braver Vaderlander wierde waargenomen als thans geschiede, enz."

Waarop gedelibereerd zijnde na alvorens te hebben ingenomen het berigt van de Munic. van H.O.N., alsmeede het advies van de commissie waarnemende de Zaken van het College, is goedgevonden en verstaan deze zaak ter finale beschikking te renvoyeeren en over te laten aan opgedagte Munic. En zal Extract dezes aan de Munic. van H.O.N. worden overgezonden om haar te strekken tot Authorisatie.

Aldus geresolveerd op het Landschapshuis binnen Leeuwarden den 22 Jan. 1796.

Accordeert met voorsz. Boek.

In kennisse van mij Griffier Dibbetz.

Hebben dezelve éénparig goedgevonden en geresolveerd, de Persoon van Auke van Campen van zijn bediening als schoolmr. in den dorpe Coudum, met den aankleeve van dien te ontslaan, zo als zij doen bij deesen, uit hoofde van de gegronde klagten der Ingeseetenen, over zijn onbekwaamheid en het qualijk waarnemen van die post. Exter wel moogende lijden, dat hij de schooldienst c.a. blijve waarneemen, ten tijde en zo lange een ander bekwaam Persoon in zijn plaats kan worden aangesteld. En zal Extract dezes aan Auke van Campen worden ter hand gesteld om te dienen tot zijn narigt.

Aldus geresolveerd in de Rechtskamer te Coudum den 25 Jan. 1796.

Gerrit Lelsz, Sijmon Lieuwes, Jan Thomas Oudewagen.

Ter ordonnantie van dezelve D. Heeres, gezw. clerq.

(25 Jan. 1796.; Hemelumer Oldeferd en Noordwolde J 1)

Bijlage 2 Koudum

In maart 1796 moesten schoolmeesters, dorprechters, ontvangers, collecteurs, opzichters, gerechtsleden en secretarissen de volgende verklaring ondertekenen, ingevolge orders van de "Repraesentanten des Vrijen Vrieschen Volks", d.d.11 maart 1796:

"Ik verklaar vrijwillig en op mijn woord van Eer, een voorstander van de rechten van den Mensch en Burger; een Vijand van het Stadhouderslijk, Aristocratisch en Eenhoofdig bestier te zijn; Goed en bloed veil te hebben om op gronden van Vrijheid en Gelijkheid, het volksgeluk te helpen bevestigen; en nimmer in enige verkiezing van Kiezers, vertegenwoordigers of ambtenaaren mijn stem te zullen geven aan Perzoonen, die ik oordeel noch begunstigers of aankleevers van de zoogenoemde oude Constitutie te weesen; maar alleen zoodanigen zal verkiezen, welken ik in gemoede vertrouw voorstanders van de rechten van den Mensch en van het waar geluk des Volks en teffens de Eerlijksten en Kundigsten te zijn, zonder mij om lief of leed, door giften of gaven daar in te laten geleiden."